

[Lennart Larson.]

vores verden, og jeg vil da give hr. Gert Petersen ret i, at man kunne nok have ønsket, at man var kommet endnu længere, at man havde været endnu tidligere på færde for at få dette kortlagt. Danmark er for øjeblikket vel det sidste land i Europa, der ikke er kommet længere på dette område. Hvis man går sydpå, så vil man kunne se det stærkt konservative Frankrig være inde i en løsning af en række af disse problemer, jeg peger på her. Eller man kan gå til Vesttyskland, som er en mellemøsning, eller man kan gå til Polen, som er et rent kommunistisk land, eller man kan gå til Sverige, som i det nordiske samarbejde er det land, der er kommet allerlængst. Sverige er for øjeblikket i gang med at undersøge en plan, der måske alene i varmesektoren skal dreje sig om 18½ mia svenske kr.s investering.

Når man nu skal tale partipolitik også, så vil jeg sige, at det er venstres opfattelse — og det blev bekræftet her i weekenden — at vi vil have frihed, og vi vil have fællesskab. Vi bekender os til det fællesskab, vi har i vores samfund. Det er altså vores holdning. Men der er ikke tale om en politisk holdning her, der er tale om, at man skal have undersøgt det, og det siger jeg tak for at man vil, for her må ikke ske nogen fejlinvesteringer ud fra politiske ønsketænknin-

ger. Der er flere, der har talt om varmeplan, det gjorde ministeren, og det gjorde hr. Honoré, som i øvrigt også har arbejdet med dette forslag, ved jeg, på Europaplan. Det er jo sådan, at nogle varmeområder enten skal dækkes med naturgas eller skal dækkes f. eks. med kraftvarme, ikke ved begge dele, og så skal man have undersøgt: hvordan gør man det bedst muligt? Jeg er enig med ministeren i, at dette forslag for så vidt ikke tager sigte på at løse trafikproblemerne og energien dér, men jeg vil gerne pege på, at 75 pct. af vores samlede energiforbrug hviler på varme og kraft, og det er disse 75 pct., vi skal tage stilling til, om man skal bruge naturgas, eller man eventuelt skulle sælge sin naturgas og få dobbelt så meget billig olie hjem, for vi skal også tænke på, når vi skal løse dette problem senere, at vi er nødt til at få vores konkurrenceevne bragt i orden. Min tid er udløbet, men jeg siger tak og håber på et meget positivt udvalgsarbejde,

idet samtlige folketingets partier med regeringen i spidsen er villige til at se nærmere på forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbrydelser mod kønssædeligheden) [af Ebba Strange m. fl.].

(Lovforslag nr. 121. Fremsat 11/12 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Orla Møller):

Det lovforslag, som medlemmer af socialistisk folkeparti har fremsat til ændring af straffeloven, tager sigte på at gennemføre samme aldersgrænse for homoseksuelle og for heteroseksuelle forhold. En sådan ligestilling har været drøftet adskillige gange i de sidste år her i folketinget og sidst på grundlag af et forslag fra partiet retsforbundet, som helt svarede til det forslag, som skal behandles her i dag.

Socialdemokratiske justitsministre har to gange tidligere, nemlig i februar og november 1973, fremsat forslag om indførelse af en fælles aldersgrænse for lovligheden af homoseksuelle og heteroseksuelle forhold, og min indstilling ligger på linje med mine forgængeres.

Siden de to regeringsforslag fra 1973 var fremme, har straffelovrådet afgivet en udtalelse om den seksuelle lavalder. Jeg skal ikke her gå i enkeltheder med denne udtalelse fra straffelovrådet — den vil blive sendt til retsudvalget under behandlingen — men jeg skal dog nævne, at udtalelsen understreger, at principielle hensyn taler stærkt for at ligestille de heteroseksuelle og

[Justitsministeren.]

de homoseksuelle forhold. Straffelovrådet peger her navnlig på hensynet til en social accept af homoseksualitet og ønsket om at modvirke den diskriminering, der er en følge af strafferetlige særregler.

Ligesom de to tidligere regeringsforslag fra 1973 går straffelovrådets udtalelse noget videre end forslaget fra socialistisk folkeparti. Straffelovrådets konklusion er, at aldersgrænsen for heteroseksuelle forhold bør nedsættes fra 15 år til 14 år, og at der ikke er afgørende betænkeligheder ved ligeledes at nedsætte aldersgrænsen for homoseksuelle forhold til 14 år.

Det forslag, som vi behandler her i dag, fastholder den almindelige aldersgrænse på 15 år for seksuelle forhold, sådan at den fælles aldersgrænse, der foreslås, ligeledes bliver på 15 år. Efter forslagens bemærkninger skyldes denne forskel, at forslagsstillerne anser det for tvivlsomt, om der kan skabes tilslutning til en generel sænkning af den seksuelle lavalder. Jeg tror, at denne vurdering er realistisk, men det spørgsmål vil formentlig også blive afklaret i dag.

Som det fremgår af mine bemærkninger, er regeringen velvilligt indstillet over for en drøftelse af forslaget i retsudvalget.

Tastosen (S):

Jeg kan på den socialdemokratiske gruppes vegne give tilslutning til det af SF fremsatte lovforslag. For det første har, som justitsministeren netop har udtalt det, socialdemokratiske justitsministre tidligere fremsat lovforslag, der var endnu mere vidtgående end det forslag, SF her har fremsat. For det andet er det en retfærdighedshandling over for en minoritet, de homofile, at de bliver ligestillet i forhold til loven med andre befolkningsgrupper, og dette er det væsentlige i forbindelse med dette lovforslag.

Endelig må jeg sige til dem, som måtte være ængstelige for, at der derved vil ske et misbrug i forhold til mindreårige: det er der ingen grund til at tro vil blive tilfældet, for der er i forvejen i straffeloven klare bestemmelser, som siger, at den, der i kraft af alder og erfaring misbruger en mindreårig i et seksuelt forhold, er hjemfalden til straf. Denne beskyttelse, der findes i straffeloven, er efter min opfattelse tilstrækkelig garanti for, at misbrug ikke vil finde sted.

Jeg kan anbefale lovforslaget til en hurtig gang gennem retsudvalget og hurtigt tilbage til folketinget igen.

Nathalie Lind (V):

Da vi for snart tre år siden behandlede et forslag fra den daværende socialdemokratiske regering om at nedsætte den seksuelle lavalder til 14 år, gav jeg udtryk for undren over, at dette forslag var blevet fremsat, før man havde hørt straffelovrådet. Der er blevet rettet på det nu, og vi har en betænkning fra 1975.

Udgangspunktet for straffelovrådet har jo været, at man må have en fast aldersgrænse, og det kan jeg være enig i. Straffelovrådet anbefaler, om end under nogen tvivl, sådan læser jeg betænkningen, en nedsættelse til 14 år.

SF's forslag går jo ikke på en almindelig nedsættelse af den seksuelle lavalder, men alene på at indføre en fælles aldersgrænse for homoseksuelle og heteroseksuelle forhold, og det vil sige 15 år.

Dette spørgsmål har jo givet anledning til megen debat, og jeg finder ikke, at de udtalelser, der foreligger fra forskellig side, er så entydige, at det har været nemt at nå til nogen konklusion. Vi har allerede fra 1972 udtalelsen fra overlæge Preben Hertoft om, at 15-17 års alderen næppe spiller den store rolle med hensyn til at stabilisere den seksuelle d.iftretning, som man tidligere antog, og han har heller ikke ment, at homoseksuelle oplevelser i de tidlige år medførte en sådan fiksering. Han nævnedes i øvrigt, at der var væsentlige ulemper ved den særlige aldersgrænse. Denne vurdering fra 1972 har overlæge Hertoft fremlagt og drøftet med straffelovrådet, og det er vel på baggrund af dette, at straffelovrådet efter megen vaklen, synes jeg, frem og tilbage når til den konklusion, jeg nævnedes før.

Men efter mit partis og min opfattelse kan det ikke alene være de lægelige vurderinger, der skal være afgørende her. Det kan heller ikke alene være ønsket om en ligestilling mellem de homoseksuelle og de heteroseksuelle forhold. I afvejelserne må der også indgå de sociale og psykiske skadevirkninger, der kan tænkes at forekomme, specielt vedrørende ganske unge.

Ministeren nævnedes denne betænkning, jeg også har omtalt, fra 1975, men citerede

[Nathalie Lind.]

alene straffelovrådets konklusioner. Der findes jo også i betænkningen udtalelser fra Københavns børne- og ungdomsværn, fra socialstyrelsen og fra Københavns politi. Jeg er opmærksom på, at en enkelt politiafdeling har givet udtryk for det modsatte standpunkt, men det, der er fælles her — og her har man specielt tænkt på de 14-15 årsige forhold, det er rigtigt — er, at man mener, at hvis ganske unge kommer ud i et homoseksuelt prostitutionsforhold, vil der være store vanskeligheder forbundet med et resocialiseringsarbejde. Man mener endvidere fra socialstyrelsens side, at en nedsættelse til 14 år vil medføre en ganske betydelig risiko for homoseksuel prostitution blandt de ganske unge, fordi man finder, at risikoen for straf afholder en del voksne homoseksuelle fra at søge kontakt med ganske unge. Tilsvarende synspunkter giver som nævnt Københavns politi udtryk for. Det længste man i givet fald ville gå ned, er et åremål omkring 16 eller 17 år.

Man kan hertil sige, at der er jo ikke tale om i den aktuelle sag at nedsætte denne lavalder til 14 år, som jo er det, disse myndigheder særligt advarer imod. Det er rigtigt, men jeg må så have lov at spørge: hvad vil følgen blive, hvis vi principielt, som ministeren gør det, anerkender ens aldersgrænse som princip for homoseksuelle og heteroseksuelle forhold? Vi hørte jo ministeren selv referere til de forslag, vi har haft her i tinget tidligere, som var udtryk for socialdemokratiets holdning, og vel siger ministeren nu, at han mener, at SFs vurdering af situationen i dag, at der ikke kan være tilslutning til en almindelig nedsættelse til 14 år, er realistisk, men jeg vil da gerne stille det spørgsmål: er det ikke fortsat socialdemokratiets opfattelse, at man skal komme med et forslag om en nedsættelse til 14 år, når man vurderer, at man kan komme igennem med det? Er det ikke mere af politiske bekvemmelighedsgrunde, at man indtager den holdning, som man gør i dag?

Vi er så betænkelige ved en nedsættelse til 14 år, at vi ikke mener, vi kan medvirke til dette forslag, fordi det ikke kan opfattes som andet end et første skridt på vejen til en generel nedsættelse til 14 år, en generel 14 års grænse for homoseksuelle og heteroseksuelle forhold.

Wamberg (FP):

Dette forslag drejer sig mere om følelser og moralbegreber end om politisk opfattelse. Der er fremført mange gode argumenter for at ligestille homoseksuelle med heteroseksuelle i henseende til seksuel lavalder, men der kan unægtelig også fremføres saglige argumenter for det modsatte standpunkt.

Personlig er jeg modstander af at lovgive på et område, hvor muligheden for stort set enhver form for kontrol med lovens overholdelse nærmest må betegnes som lig nul. Nu eksisterer der imidlertid lovregler på dette område, og det må vel være rimeligt, at disse regler bringes i overensstemmelse med, hvad flertallet finder mest tidssvarende, også på dette stærkt kontroversielle felt.

I fremskridtspartiet er der både tilhængere og modstandere af forslaget. Udvalgsbehandlingen vil blive afgørende for, hvor mange af mit partis medlemmer der vil stemme for forslaget, og hvor mange der vil stemme imod.

Aase Olesen (RV):

På et flertal af den radikale gruppes vegne skal jeg anbefale lovforslaget, og i øvrigt skal jeg henvide til den tale, som den radikale ordfører, fru Lone Dybkjær, holdt, da vi behandlede samme forslag sidste år.

Da nævnte fru Lone Dybkjær, at vi ville afvente den udtalelse om strafferetlig aldersgrænse for seksuelle forhold, som straffelovrådet nu er kommet med. Denne udtalelse giver ikke mig anledning til at ændre min principielle stilling til sagen, nemlig den, at der ikke er tungtvejende grunde til at opretholde en forskelsbehandling af de to køn på dette område, og at den nuværende forskel i alt væsentligt bygger på en forførelsesteori, som for længst er forladt af alle sagkyndige.

I tilknytning til ministerens bemærkning om det realistiske, så må jeg dele ministerens opfattelse af, at det er dette forslag, der er politisk realistisk, og jeg synes, der er grund til at takke SF for, at de har fremsat et realistisk forslag.

Jeg kan ikke forstå fru Nathalie Linds afvisning af forslaget med den begrundelse, at det er et skridt imod en generel nedsættelse. Så havde SF vel netop fremsat det forslag. Jeg mener ikke, der kan være spor i vejen for, at man går ind for en ligestilling

[Aase Olesen.]

af de to køn, uden dermed at have sagt noget om, hvorvidt man er villig til at gå videre.

Hagen Hagensen (KF):

Der kan nok være grund til at sidestille forhold af kønslig karakter mellem personer af samme køn med kønslig omgængelse mellem personer af forskelligt køn, men — og der er et men — vi må beskytte vore unge, og det gælder ikke mindst, når der er tale om forhold af kønslig karakter mellem personer af samme køn, som man vel fortsat må mene afviger fra det normale. Fuldvoksne personer kan være frit stillet i henseende til, hvilken omgang de vil have med hinanden, men der bør være beskyttende bestemmelser for unge, ikke mindst hvor der er tale om personer af samme køn.

Jeg ved meget vel, at der også kan være tale om, at unge personer i alderen op til de 18 år, der i øjeblikket er beskyttelsesgrænsen, undertiden udnytter ældre, i kraft af den måde, hvorpå de har fået dem til at stå i kønsligt forhold til sig, men det kan nu ikke afholde mig fra alligevel at mene, at vi bør have denne noget højere beskyttelsesgrænse.

Det er derfor efter min opfattelse således, at man i hvert fald meget nøje må overveje, om man kan nedsætte grænsen fra det, den er nu. Vi er rede til at drøfte forholdene, men kan næppe love at ville slutte os til forslaget.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke medvirke til det foreliggende lovforslag om at forandre den homoseksuelle lavalder til 15 år. Vi mener, det er det naturligste at have heteroseksuelt seksualliv, og vi mener, at det er ulykkeligt at være homoseksuel, og mener derfor, at unge bør beskyttes, så vidt det overhovedet kan lade sig gøre.

Straffelovrådet har i dette spørgsmål indhentet oplysninger fra retslægerrådet, der har givet udtryk for nogen usikkerhed, og udtalelsen baseres væsentligt på en enkelt overlæges udtalelser. Efter dette skulle det være næsten godtgjort, at seksualdriftens organisation skulle være tilendebragt allerede i fosterlivet, og at man altså ikke i ungdommen, i puberteten kunne udvikle

homoseksualitet. Men som sagt er der megen usikkerhed i retslægerrådet.

Jeg kender i hvert fald fra min egen psykiatriske praksis adskillige unge, endda så højt oppe i alderen som medens de aftjente deres værnepligt og kort efter, som har følt sig meget påvirket af, at de f. eks. er blevet beskyldt for et enkelt feminint træk i deres karakter, og det har i hvert fald skabt dem mange kvaler og formening om, at de var homoseksuelle. Jeg tror, at de unge, der er selv sikre, unge, som er nervøse, er meget udsat for i den unge alder at kunne få en forandring af seksualdriften.

Straffelovrådet har også indhentet oplysninger fra Københavns børne- og ungdomsværn, og dér taler man om, at den homoseksuelle prostitution igen er dukket op. Det kan være meget ulykkeligt, idet det netop er i de år, da de unge skal have en uddannelse; nu får de den lettere indtjening, og der er risiko for, at de måske fortsætter i kriminalitet senere.

Vi kan derfor ikke medvirke.

Tove Jørgensen (DKP):

Denne principielle ligestilling mellem homoseksuelle og heteroseksuelle, som ligger i SF's forslag, kan vi ikke have noget at indvende imod. Det, der ligesom gør visse mennesker bange, er jo et spørgsmål om ældre voksnes forhold til yngre børn, men vi kan ikke se, at det skulle være mere kriminelt at forføre mindreårige, hvis man er homoseksuel, end hvis man er heteroseksuel. Selvfølgelig kan det omvendte heller ikke være tilfældet.

Vi er da klar over, at vi skal være opmærksom på at beskytte vores børn mod udnyttelse fra ældre voksne. Det var måske rimeligt, om man i loven sondrede mellem forhold mellem jævnaldrende og ældre voksnes udnyttelse af mindreårige børn. I det tilfælde, hvor der er tale om forhold mellem mindreårige børn, er det jo kun skadeligt med en kriminalisering, idet det i de fleste tilfælde vil skabe flere problemer, end det løser.

Dette forslag er så lidt vidtrækkende, at det ikke kan møde nogen som helst indvendinger fra vores side. Vi kan gå ind for forslaget.

Wilhelm (VS):

VS vil også støtte det forslag, der er fremsat her fra SF's side. Vi mener, det er et af de områder, hvor man vil være i stand til, hvis man kan overvinde de fordomme, der knytter sig til det, at udvide menneskers, i hvert fald grupper af menneskers frihed uden samtidig at begrænse andres frihed. Det er et generelt træk ved de ting, der kan gøres for at udvide et reelt frihedsbegreb, når det kun drejer sig om at overvinde nogle fordomme. Vi mener, det er det, der er tale om i den her sag.

Jeg synes, at betænkningen, der kom sidste forår, meget entydigt taler for, at begrundelsen for at lave en særlig alder for homoseksuelle forhold adskillende sig fra heteroseksuelle forhold alene bygger på fordomme.

De få betæneligheder — og de er bestemt ikke entydige i den betænkning — der er i den, knytter sig til den generelle sænkning af aldersgrænsen, hvis man gik under de 15 år.

Jeg vil godt sige, at VS ville have støttet også et forslag, der generelt nedsatte aldersgrænsen til 14 år, således som det tidligere har været lagt frem af justitsministeren. Men vi mener, det er fornuftigt og rimeligt og rigtigt at adskille de to ting, således at det bliver vanskeligere at komme med indvendinger, bliver vanskeligere at modsætte sig den ligestilling, der her er tale om i SF's forslag, som alene taler om at lave samme aldersgrænse for de to typer af forhold, altså, som tingene i øvrigt ligger nu, taler om at nedsætte grænsen for homoseksuelle forhold til 15 års alderen.

Jeg synes, at betænkningen, der er blevet indkaldt — jeg ved ikke, om det er på fru Nathalie Linds foranledning; i så fald synes jeg også, det er udmærket, at den er blevet indkaldt — med disse udtalelser og disse bilag har været meget nyttig. Den kan kun tjene til at bryde de fordomme ned, som knytter sig til de her ting.

Jeg vil specielt henvise til de udsagn, der er kommet fra de psykiatere, hvis svar er vedlagt som bilag til betænkningen, og som, hvis de blev populariseret og alment kendt, ville tjene meget kraftigt til at nedbryde fordomme på det her område.

Jeg skal gerne lykønske SF med at have fået taget sig sammen til at stille det her

forslag, men jeg synes alligevel, at forhistorien skal nævnes. Initiativet kom i september fra Bøssernes Befrielsesfront ved en henvendelse til SF, DKP og VS. Dette initiativ gik klart og tydeligt på, at man ønskede, at det blev en fællesmarkering. I perioden fra midten af september og så frem til december, hvor SF pludselig kom med forslaget, tog VS adskillige initiativer for at få bl. a. SF med på sådan et fællesforslag, og det gik lidt trægt. Men jeg synes, det er glædeligt at se, at der også i efteråret skete noget, der gjorde det, man kan måske næsten sige en lille smule mondænt at komme med et forslag som dette, og der skal ikke lyde nogen sure ord i den anledning. Vi støtter selvfølgelig, uanset om det bliver et fælles initiativ eller ej. Men jeg synes, vi lige skylder Bøssernes Befrielsesfront at nævne, at de havde ønsket dette fælles initiativ.

Vi støtter forslaget under alle omstændigheder.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ebba Stran-ge) (SF):

Jeg vil gerne starte med at takke for den forholdsvis store velvilje, lovforslaget har fået her i tinget.

Jeg kender også godt forhistorien, skal jeg sige til hr. Wilhelm, men den kan vi drøfte videre under mere private former, for jeg vil ikke bruge min sparsomme taletid her til at gå ind i de nærmere forhold, der har været omkring drøftelserne mellem DKP, VS og SF om dette forslag. Resultatet blev altså, at vi tog os sammen til at fremsætte forslaget; den drøftelse synes jeg også er så privat, at den ikke skal frem her.

Jeg vil godt opholde mig lidt ved det, der er blevet sagt dels fra justitsministerens side, dels fra fru Nathalie Linds side om det med 14 års alderen og det, at vi har valgt ikke at rokke ved aldersgrænsen for de heteroseksuelle forhold, men alene foreslå en ændring, som vi mener kan være med til at nedbryde nogle fordomme mod en befolkningsgruppe, der, som jeg tror hr. Hagen Hagensen eller fru Inge Krogh nævnedes det, dog er en speciel gruppe mennesker.

Det er SF's erklærede politik, at vi skal prøve at skabe så få afvigergrupper i dette land som muligt, og vi skal i hvert fald ikke opretholde en lovgivning, der skaber afvigergrupper i sig selv, i og med at vi har

[Ebba Strange.]

denne lovgivning. Vi mener, at dette forslag kan være med til at nedbryde fordomme mod en bestemt gruppe mennesker, og vi skal ikke sætte os til doms over, hvorvidt én form for seksuelle forhold er mere rimelig, mere retslig end andre.

Når vi ikke har valgt at gå ned til 14 års alderen, hænger det ikke kun sammen med det, jeg har skrevet i bemærkningerne til lovforslaget, om, at vi mente, det var mere realistisk at vælge de 15 år. Det hænger også lidt sammen med, at vi anser springet fra 18 til 14 år for at være ganske overordentlig stort. Hvor jeg er ganske enig med langt de fleste af ordførerne om retslægerådets udtalelser med hensyn til det rimelige i og det ufarlige ved at lave ens seksuel lavalder, synes jeg, det er lidt mere forbeholdent, når det drejer sig om at sætte lavalderen helt ned til 14 år; sådan læser jeg i hvert fald betænkningen.

Derfor mener jeg, at dette er et skridt, som vi kan tage nu og kan tage uden særlige forbehold; om det så vil medføre, sagt til fru Nathalie Lind, at en senere socialdemokratisk regering engang vil foreslå alderen nedsat til 14 år, kan jeg selvfølgelig ikke svare på, og det var heller ikke mig, spørgsmålet blev stillet til. Jeg håber, med den modtagelse dette forslag har fået, at vi i hvert fald nu kan få det gennemført, for så tror jeg, vi har skabt rimeligere vilkår for en stor gruppe mennesker, der med rette føler sig diskrimineret, med rette føler sig kriminaliseret og med rette føler sig forfulgt i dette land.

Jeg er enig med fru Nathalie Lind, og det har jeg også nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, i, at dette ikke alene drejer sig om lægelige vurderinger, men at der må indgå både sociale, psykiske og moralske vurderinger i en stillingtagen til disse forhold. Derfor er jeg naturligvis også helt uenig med kristeligt folkeparti, og det tror jeg simpelt hen skyldes, at der ligger forskellige moralske vurderinger bagved. Vi mener, det er en frihedsret, vi giver disse mennesker, og vi kan ikke være enige med fru Inge Krogh i, at vi skal sætte os til doms over, hvad der er naturligt, og hvad der ikke er naturligt. Det, der er naturligt for fru Inge Krogh, kan jo være unaturligt for andre mennesker, og omvendt.

Vi er helt enige både med fru Inge Krogh og med andre i, at unge skal beskyttes, og vi mener også, at loven i forvejen indeholder beskyttelsesparagraffer, der skulle sikre mod udnyttelse, der skulle sikre mod forførelse. Vi er i socialistisk folkeparti ikke tilhængere af prostitution, men vi mener, at den heteroseksuelle prostitution er lige så skadelig for de unge mennesker, der udsættes for den, som den homoseksuelle prostitution er. Det er simpelt hen disse tanker om ligestilling, om, at vi ikke skal sætte os til doms over, hvad der er natur og ikke er natur, der har været afgørende for, at vi har fremsat forslaget.

Hr. Wamberg var overhovedet modstander af at lovgive på dette område. Det ville jeg også være, hvis vi levede i et andet samfund, men når vi har valgt den formulering, vi har valgt, er det, fordi vi ved, at vi lever i et samfund, hvor udnyttelse finder sted. Hvis jeg var sikker på, at jeg levede i et samfund, hvor udnyttelse ikke fandt sted, ville jeg også sige, at man må have seksuel omgang med hvem man vil, når man vil, uden at vi i øvrigt skal blande os i det, men sådan er vilkårene ikke i dette land: der kan tjenes penge på disse ting, og derfor mener vi stadig væk, at en gruppe unge mennesker har brug for beskyttelse.

Men jeg skal takke for den stort set velvillige modtagelse, lovforslaget har fået, og håbe på en hurtig og positiv udvalgsbehandling.

Nathalie Lind (V):

Jeg beklager, at jeg ikke fik noget svar fra ministeren; jeg spurgte, om det ikke fortsat var socialdemokratiets holdning, som det jo er udtrykt i deres program, at man sigter efter en nedsættelse af aldersgrænsen til 14 år. Jeg vil gerne have lov til at prøve at tælle stemmer op. Jeg ved ganske vist ikke, hvad et flertal af de radikale dækker, men i hvert fald 7 af gruppen må have den opfattelse, at man godt kan gå ned til 15 år, derimod ved jeg ikke nøjagtig, om det i dag dækker, at man også vil gå ned til 14 år. Da vi diskuterede dette i 1973, stod socialdemokratiet med et forslag om 14 års aldersgrænse. SF var også — det vil jeg gerne have lov at sige til fru Ebba Strange — indforstået med dette, og den daværende radikale ordfører var det også. Når jeg så

[Nathalie Lind.]

hertil lægger de stemmer, der jo endda klart kom frem i dag fra kommunistisk og VS' side — hvor fremskridtspartiet ligger, ved jeg ikke rigtig: der blev talt lidt for og imod, så det kan tænkes, at der også var nogle der — så er det, jeg må sige, at man holder sig tilbage og ikke kommer med det forslag, man egentlig har på hjerte, og det er det, jeg kaldte en bekvemmelighedshandling. Det skal man naturligvis have ret til at gøre, men det kan jo ikke for os andre skjule, hvad det egentlig var, man gerne ville gennemføre, hvis man var sikker på at have socialdemokratiet med i dag og altså have flertal for det.

Jeg kan ikke se andet, når man diskuterer dette spørgsmål, end at argumentet om ligestilling, som jeg heller ikke er døv for, altså ønsket om at undgå diskrimination, er det, der taler for en fælles aldersgrænse. Men har man først accepteret, at det er det argument, der tæller, kan jeg ikke se, at man derefter med nogen ret kan modsætte sig et skøn om, at man skal gå ned på 14 år.

Fru Ebba Strange sagde, at jeg skulle have talt, og at hun vist også selv havde talt, om moralske vurderinger. Deroverfor vil jeg gerne understrege, at jeg i hvert fald ikke har gjort det: jeg har ikke givet én eneste antydning af, at jeg udtrykker nogen form for fordømmelse over for voksne mennesker, som lever deres liv sammen som homoseksuelle. Det afgørende for mig har udelukkende været beskyttelseshensynet. Jeg vil gerne have lov også at henvise til straffelovrådets betænkning, hvor man på side 31-32 meget stærkt fremhæver, at som vort samfund er i dag, kan det tænkes, at unge ofte vil stå uforberedt over for en homoseksuel oplevelse, og at en tilnærmelse fra en homoseksuel eller en homoseksuel forbindelse følgelig vil kunne have mere indgribende og kritisk virkning på den unge end et heteroseksuelt forhold.

Det er disse synspunkter, der har gjort indtryk på mit parti og på mig, og når man overhovedet opererer med aldersgrænser, kan jeg ikke se, at man ikke skulle have lov at kombinere det med at sige, at der i disse tilfælde må anlægges særlige vurderinger ud fra et beskyttelseshensyn. Deri ligger ikke nogen fordømmelse af mennesker, der har en speciel driftsretning.

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til fru Nathalie Lind, at når jeg sagde, jeg talte på et flertal af den radikale gruppes vegne, dækker det, at der er enkelte i gruppen, som ikke kan gå ind for forslaget, men det overvejende flertal vil stemme for forslaget. Så spurgte fru Nathalie Lind, om det også dækkede spørgsmålet om nedsættelse generelt til 14 år. Det har den radikale gruppe ikke taget stilling til i denne forbindelse, og jeg vil gerne sige for mit eget vedkommende, at jeg ikke kan forestille mig, at man vil gå ind for en enkönet nedsættelse — jeg forstod, at det ligesom var det, der lå i det, at man kunne forestille sig at opretholde en beskyttelse af det ene køn, men ikke af det andet. Jeg kan altså stadig væk ikke se, at fordi man her siger, man vil gå ind for en ligestilling, bliver det næste automatisk, at man går ned til 14 år. Det vil jeg i hvert fald ikke på nogen måde have stående skulle være det radikale venstres holdning.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Ebba Strange*) (SF):

Når fru Nathalie Lind henviser til, at socialistisk folkeparti har støttet de daværende socialdemokratiske justitsministre, da de fremsatte forslag om en nedsættelse af den seksuelle lavalder for både den ene og den anden slags forhold til 14 år, er det rigtigt, men jeg vil godt sige, at det er altså ikke kun sådan nogle snu og taktiske overvejelser over, hvad vi nu eventuelt kunne skabe flertal for, der ligger bag; der ligger alvorlige drøftelser i SF's folketingsgruppe bag det her. Det er ikke bare et spørgsmål om at skabe flertal i denne folketingsssal, det er også et spørgsmål fra vores side om at komme med et lovforslag, som også befolkningen kan acceptere og forstå. Der har vel været nogle tendenser, når vi går et par år tilbage, til, at man fra folketingets side har været lidt for hurtig med at vedtage en lovgivning, som befolkningen ikke altid har kunnet følge med i, og det ønsker vi ikke at fortsætte med at deltage i. Vi tror på, at befolkningen vil kunne forstå det her, fordi vi, som jeg også skriver i bemærkningerne til lovforslaget, har en opfattelse af, at der i den brede befolkning er en større forståelse i dag for, at også unge mennesker kan være

[Ebba Strange.]

homoseksuelle, end der var for år tilbage. Derfor er det altså ikke bare sådan snuhed fra vores side. Vi mener det, vi foreslår. Vi ønsker ikke i dag at foreslå en nedsættelse til 14 år, og jeg kan og vil ikke skue ud i fremtiden og sige, hvornår vi måtte ønske en nedsættelse til 14 år.

Jeg skal beklage, at jeg brugte ordet moralsk i forbindelse med fru Nathalie Linds bemærkninger. Det er rigtigt, at fru Nathalie Lind henviste til psykiske og sociale overvejelser og ikke til moralske overvejelser. Det gik lidt hurtigt med at kigge ned over mine notater, det beklager jeg. For mig selv indgår der naturligvis også moralske elementer i denne sag, og jeg vil godt lige, da jeg nu har lidt tid tilbage, sige, at jeg naturligvis også med interesse har studeret de udtalelser, der er kommet fra Københavns børne- og ungdomsværn og fra Københavns politi. Men når jeg læser hele betænkningen grundigt igennem, får jeg alligevel en meget klar opfattelse af, at risikoen ved at opretholde den forskellige lavalder er større for den gruppe unge mennesker, som det rammer, end risikoen ved at nedsætte den i dag.

Justitsministeren (Orla Møller):

Hvis jeg ikke i første omgang besvarede fru Nathalie Linds spørgsmål, skyldes det, at jeg har meget svært ved at se, at det kommer den sag ved, der behandles i dag, hvorvidt der ligger et principielt synspunkt hos socialdemokratiet eller ej. Dette er et forslag, der er fremsat af socialistisk folkeparti og har fået tilslutning også fra det parti, jeg repræsenterer.

Derefter vil jeg gerne have lov at sige, at det forundrer mig ikke så lidt endda at skulle høre på en påstand om bekvemmelighedshensyn, for det ville da være en højst unaturlig ting, om ikke ethvert parti, der er repræsenteret i dette folketing, forsøgte også at tage hensyn, og hvis der overhovedet i denne sag skal tænkes i den retning, at noget er lagt til side, er det sket under hensyntagen også til det parti, som fru Nathalie Lind tilhører.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pressens brug. (Berigtigelse m. v.) [af Honoré m. fl.].

(Lovforslag nr. 124. Fremsat 12/12 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Orla Møller):

Kristeligt folkeparti har ved flere lejligheder inden for de sidste to år haft forslag fremme, der drejer sig om pressens brug. Denne gang er det altså om det område, der hedder berigtigelse.

Det foreliggende lovforslag afviger på adskillige punkter fra kristeligt folkepartis sidste forslag af februar 1975 og fra de tidligere forslag. Afvigelserne har i meget væsentlig grad karakter af en imødekommelse, eller jeg skulle måske sige en tilnærmet imødekommelse af de synspunkter, der har været gjort gældende over for de tidligere forslag dels af fru Nathalie Lind og mig selv, dels af berigtigelsesnævnet.

Jeg finder da også, at det foreliggende forslag er en klar forbedring i forhold til de tidligere forslag, og jeg har hæftet mig ved, at forslagsstillerne på flere punkter har ladet sig inspirere af berigtigelsesnævnets udtalelser til at søge at afklare tvivlsspørgsmål i det gældende lovgrundlag.

Alligevel må jeg fortsat indtage en reserveret holdning over for væsentlige elementer i forslaget. Det gælder navnlig de foreslåede ændringer af de helt centrale regler om betingelserne for at kræve berigtigelse og om berigtigelsens indhold. Med hensyn til det sidstnævnte spørgsmål om berigtigelsens indhold indebærer forslaget ligesom de tidligere forslag, at berigtigelsen ikke som i dag skal være begrænset til en gengivelse af faktiske forhold, men også skal kunne omfatte vurderingsprægede udsagn. Jeg skal hertil blot sige, at jeg finder det betænkeligt at gennemføre en sådan ret til polemisk imødegåelse og i øvrigt henviser til mine be-